

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Próbny egzamin maturalny

Formuła 2023

JĘZYK POLSKI

ARKUSZ

1

POZIOM PODSTAWOWY
CZĘŚĆ 1. i 2.

Symbol arkusza

MPOP-P1-100- 2303

**WYPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY**

DATA: **14 marca 2023 roku**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **8:00**

CZAS PRACY: **240 minut**

(łącznie na napisanie części 1., 2. i 3.)

ŁĄCZNA LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA ZA CZĘŚĆ 1. i 2.: **25**

Uprawnienia zdającego do:

dostosowania
zasad oceniania.

Przed rozpoczęciem pracy z arkuszem egzaminacyjnym

1. Sprawdź, czy nauczyciel przekazał Ci **dwa właściwe arkusze egzaminacyjne**, tj. arkusze we **właściwej formule**, z **właściwego przedmiotu** na **właściwym poziomie**, oznaczone **1** i **2** – jeden z testami, drugi z wypracowaniem.
2. Jeżeli przekazano Ci **niewłaściwe** arkusze – natychmiast zgłoś to nauczycielowi.
3. Jeżeli przekazano Ci **właściwe** arkusze – po otrzymaniu takiego polecenia od nauczyciela - zapoznaj się z instrukcją na stronie 2.

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy ten arkusz egzaminacyjny z częściami 1. i 2. (testami) zawiera 21 stron (zadania 1–16). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Na pierwszej stronie wpisz swój numer PESEL.
3. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie wpisuj żadnych znaków w tabelkach przeznaczonych dla egzaminatora.
6. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
7. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.

Część 1. Test *Język polski w użyciu*

Przeczytaj uważnie teksty, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj **tylko na podstawie tekstów** i tylko **własnymi słowami** – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tyłu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.

Tekst 1.

Magdalena Szpunar

Rozmawianie bez rozmowy

Truizmem¹ jest stwierdzenie, że komunikacja stanowi jedną z podstawowych potrzeb ludzkich. Ma ona kluczowe znaczenie nie tylko w procesach odbywających się na poziomie mikro, niezbędna jest także dla prawidłowego funkcjonowania rozlicznych struktur społecznych w sferze makro. Funkcjonowanie organizacji społecznych, instytucji, a także rozwój kultury nie byłyby możliwe bez procesu komunikowania.

W nauce o komunikacji społecznej i mediach komunikacja rozumiana jest wielorako – jako transmisja, rozumienie, oddziaływanie, interakcja, ale także jako wymiana czy też element procesów społecznych. Komunikacja jako transmisja oznacza przede wszystkim proces przekazywania informacji, idei, emocji, a istotę komunikowania w tym rozumieniu stanowi sam akt owego przekazu. Znacznie ciekawsze okazuje się postrzeganie komunikacji jako rozumienia. W tej optyce oznacza ona rozumienie innych, ale także wysiłki podejmowane, by zostać zrozumianym. Dzięki zdolności do łączenia poszczególnych jednostek w koherentną² całość komunikacja ma także funkcję wspólnototwórczą. I wreszcie – jest ona tym, co pozwala artykułować normy grupowe, sprawować kontrolę czy definiować role społeczne.

Podstawowe cechy procesu komunikowania to intencjonalność, celowościowość, nastawienie na drugą osobę, interakcyjność, dialogowość, wspólnota kontekstu i skuteczność. Szczególnie ważne dla osiągnięcia porozumienia komunikacyjnego są: nastawienie na drugą osobę (komunikuję się po to, by być zrozumianym), interakcyjność i dialogowość. Jeśli brak interakcyjności i dialogowości, rozmowa zaczyna przypominać monolog dwóch osób, staje się *quasirozmową*³. Bez tych elementów komunikacja nie może być skuteczna, może stać się co najwyżej przekazem werbalnym albo werbalizacją myśli, nie prowadzi jednak partnerów interakcji do tego, co określam mianem spotkania.

Należy wystrzegać się zawłaszczania, narzucania innym swojej prawdy i uznawania jej za jedynie słuszną. Aby mogła zaistnieć prawdziwa rozmowa, potrzebne są bowiem uważność, otwarcie się na interlokutora⁴ i docenienie jego odmienności. Odmienności tej nie można negocjować – jej akceptacja stwarza szansę, by poznać prawdę o sobie samym.

Poddając analizie współczesną rzeczywistość społeczną, szczególnie w sferze konwersacyjnej, można zaobserwować zjawisko, które określam mianem „rozmawiania bez rozmowy”. Mam tutaj na myśli sytuację, w której dwie komunikujące się osoby niejako pełnią rolę skrzynek nadawczych – bardziej zależy im na tym, by kompulsywnie wyrzucić z siebie

¹ *Truizm* - to, co jest powszechnie znane

² *Koherentny* - spójny, zwarty

³ *Quasirozmowa* - pozorna rozmowa

⁴ *Interlokutor*- rozmówca

emocje, niż na wysłuchaniu drugiego człowieka. Dialogi takie przypominają monologowe narracje i odległe są od sytuacji, w której obie strony dążą do osiągnięcia porozumienia komunikacyjnego poprzez otwarcie się na Drugiego, wykazując wewnętrzną potrzebę empatii i rozumienia. Na tym zasadza się – moim zdaniem – problem destrukcji współczesnej komunikacji. Obserwowany obecnie regres⁵ umiejętności słuchania i uważności wobec drugiego człowieka sprawia, że komunikujemy się pobieżnie, bezrefleksyjnie.

Ryszard Kapuściński pisał: „Słowa staniały. Rozmnożyły się, a straciły na wartości. Są wszędzie. Jest ich za dużo. Mrowią się, kłębią, dręczą jak chmary natarczywych much. Ogłuszają. Tęsknimy więc za ciszą. Za milczeniem.”⁶. Przenikliwy reportażyista dostrzegał nadmiarowość i natłok słów we współczesnej komunikacji. Mówimy wszak nieustannie, natarczywie monologujemy, sprawiając, że słowa – zamiast umożliwić nam dotarcie do prawdy o nas samych – męczą, powodują hałas. W rezultacie pragniemy uwolnić się od „nadobecności” ludzi. Kapuściński w przywołanym tu cytacie odkrywa niebagatelną rolę milczenia jako istotnego wymiaru wielu procesów komunikacyjnych. Milczenie może stanowić ważny sygnał komunikacyjny – może wskazywać na dezaprobatę, obojętność, wrogość wobec rozmówcy czy też na ignorowanie go, może nosić w sobie załączek buntu i przyszłej niezgody, a czasem jawnego protestu.

Milczenie niekiedy staje się narzędziem perswazji. Problemy pomijane, tabuizowane⁷ i wykluczane z dyskursu publicznego w dużym stopniu wpływają na sferę publiczną, zniekształcając jej obraz. To, co zostało zepchnięte do strefy ciszy, stanowi probierz bezradności władzy, polityków, ale i szeroko pojętego społeczeństwa – to problemy wyparte, zanegowane, uznane za nieistniejące.

Na podstawie: Magdalena Szpunar, *Rozmawianie bez rozmowy. O kryzysie komunikacji międzyludzkiej* [w:] „Ethos” 33 (2020) nr 1 (129)

Tekst 2.

Tomasz Stawiszyński

Nie ma rozmowy

Autorem od lat poświęcającym uwagę tej przygnębiającej problematyce jest np. amerykański psycholog Jonathan Haidt. Ktokolwiek zechciałby zapoznać się z jego analizami, a także z twardymi danymi, z których wynika, że w sferze wirtualnej dominują intensywne afekty, szantaż moralny, werbalna agresja i przemoc, nie zaś merytoryczna rozmowa i duch kooperacji, może sięgnąć choćby do głośnego eseju „Why the Past 10 Years of American Life Have Been Uniquely Stupid”, opublikowanego w kwietniu minionego roku na łamach „The Atlantic”. Teza tego tekstu jest tyleż prosta, co dla stanu debaty publicznej – która wszak w ogromnej mierze przeniosła się do internetu – druzgocąca. Brzmi mianowicie: nie tylko nie jesteśmy dziś w stanie ze sobą normalnie rozmawiać, ale w ogóle żyjemy w innych światach. W sensie jak najbardziej dosłownym – tam bowiem, gdzie nie ma instrumentów do częściowego choćby uzgadniania opisów rzeczywistości, efekt praktyczny będzie zawsze ten sam: brak opcji negocjacyjnej.

⁵ Regres - cofanie się

⁶ R. Kapuściński, *Lapidarium III*, Spółdzielnia Wydawnicza Czytelnik, Warszawa 1997, s. 42.

⁷ Tabuizowane - objęte zakazem, nietykalne

Ta okoliczność nie pozostaje oczywiście bez wpływu na stan wspólnoty – dlatego Haidt (jak również piszący te słowa) ma wobec aktualnej sytuacji odczucia wyrażście minorowe⁸. Wspólnota – jak sama nazwa wskazuje – potrzebuje czegoś uniwersalnego, łączącego, na czym może się ukonstytuować, a następnie rozwijać i wzmacniać. Nie idzie tu jednak o monolityczny zestaw podzielanych przez wszystkich bezkrytycznie przekonań, lecz raczej o jakąś podstawową bazę, co do której panuje zgoda. A także o zbiór narzędzi, z pomocą których można razem pracować nad poznawaniem świata i siebie oraz dyskutować konsekwencje z takiego poznania wynikające.

Współcześnie ten proces jest na różne sposoby utrudniony. Już to z powodu załamania się zaufania do instytucji oraz rosnących nierówności, już to z powodu coraz wyraźniejszego odchodzenia od myślenia w kategoriach uniwersalistycznych na rzecz takiej czy innej partykularności⁹ (również tej występującej pod zwodniczą maską wolności i emancypacji). Media społecznościowe wszystko to uczyniły jeszcze bardziej widocznym, a zarazem przyczyniły się do wytworzenia dodatkowych mechanizmów intensyfikujących powszechny kryzys komunikacji. Poza wieloma negatywnymi skutkami takiego stanu rzeczy chciałbym tu zwrócić uwagę na zjawisko wyraźne zwłaszcza w ostatnich latach. Zjawisko, z którego faktycznymi konsekwencjami – jestem pewien – będziemy się rozlegle mierzyć w przyszłości. A mianowicie: blokowanie rozmowy, dławienie dyskusji – i to specyficznie w odniesieniu do kwestii, co do których jest ona pierwszorzędnie potrzebna.

Całkiem niedawno obserwowaliśmy ten mechanizm w przypadku fali oburzenia i hejtu, która zalała media społecznościowe po niekompetentnych wypowiedziach Beaty Pawlikowskiej na temat depresji, ale przykłady można by mnożyć. Sednem jest wszakże nie to, co Pawlikowska powiedziała, ale właśnie to, co się przy okazji tej wypowiedzi wydarzyło. [...] Fala oburzenia i hejtu zamiast debaty, żywiołowa obrona rzekomej ortodoksji przed herezją zamiast rzeczowej analizy, o czym właściwie tu mowa.[...]

Niestety, wydaje się, że kolejna szansa na rozmowę została zaprzepaszczona. Media społecznościowe wraz ze swoimi dogmatyzmami¹⁰, binarnością¹¹ i niechęcią do wszelkich niuansów zdecydowanie jej nie sprzyjają.

Na podstawie: Tomasz Stawiszyński, *Nie ma rozmowy*, www.tygodnikpowszechny.pl

Zadanie 1. (0-2)

Jakie czynniki według Magdaleny Szpunar utrudniają osiągnięcie porozumienia komunikacyjnego? Czy Tomasz Stawiszyński wskazuje na podobne przyczyny? Uzasadnij odpowiedź.

.....

.....

.....

.....

.....

⁸ *Minorowy* – smutny, melancholijny

⁹ *Partykularność* – rezygnacja z dbałości o interesy ogółu

¹⁰ *Dogmatyzm* - kierunek myślenia przyjmujący twierdzenia jako pewniki, bez badania ich prawdziwości i słuszności

¹¹ *Binarność* – postrzeganie czegoś jako złożonego z dwóch różnych części

Zadanie 2. (0-1)

Wyjaśnij tytuł publikacji Magdaleny Szpunar. Wskaż, odwołując się do tekstu, jak autorka rozumie *rozmawianie bez rozmowy*.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 3. (0-1)

W jakim celu Magdalena Szpunar przytoczyła w swoim tekście wypowiedź Ryszarda Kapuścińskiego? Czy powód przywołania badań Jonathana Haidta przez Tomasza Stawiszyńskiego był podobny? Rozstrzygnij tę kwestię i uzasadnij odpowiedź.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 4. (0-1)

Porównaj pogląd obojga autorów na temat roli komunikacji w tworzeniu wspólnoty.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5. (0-1)

Jaką rolę w kryzysie komunikacji odgrywają według Tomasza Stawiszyńskiego media społecznościowe. Uzasadnij odpowiedź.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 6. (0-4)

Na podstawie obu tekstów napisz notatkę syntetyzującą na temat: *przyczyny kryzysu współczesnej komunikacji*. Twoja wypowiedź powinna liczyć 60–90 wyrazów.

Uwaga: w ocenie wypowiedzi będzie brana pod uwagę poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Miejsce dla egzaminatora

Część 2. Test historycznoliteracki

Zadanie 7.

Zapoznaj się z poniższym obrazem.

Dante Gabriel Rossetti

Pandora

1879, Faringdon Collection, Buscot Park, domena publiczna

Zadanie 7.1. (0-1)

Określ, w jaki sposób historia prezentowanej na obrazie postaci łączy się z mitem o Prometeuszu.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 7.2. (0-1)

Wyjaśnij znaczenie związku frazeologicznego *puszka Pandory*.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 8. (0-1)

Zapoznaj się z poniższymi fragmentami tekstów.

Tekst 1.

Horacy

Wybudowałem pomnik

Wybudowałem pomnik trwalszy niż ze spiżu
strzelający nad ogrom królewskich piramid
nie naruszą go deszcze gryzące nie zburzy
oszałały Akwilon oszczędzi go nawet

łańcuch lat niezliczonych i mijanie wieków
Nie wszystkim umrę wiem że uniknie pogrzebu
częstka nie byle jaka

Horacy, *Wybudowałem pomnik*, [w:] tenże, *Wybór poezji*, Wrocław 1991.

Tekst 2.

Julian Tuwim

Do losu

Miłość mi dałeś, młodość górną,
Dar ładu i wysokie żądze.
I jeszcze na uciechę durniom,
Raczyłeś dać mi i pieniądze.

Płonącą kroplą obłąkania
W mózg szary mój sączyłeś tęczę.
Miraże wstają wśród mieszkania,
Palcami w stół na lutni dźwięczę.

[...]

Ubrdało mi się jakieś szczęście:

Rytmowi przebieg chwil powierzać,
Apollinowym drząc rozmysłem,
Surowo składać i odmierzać
Wysokim kunsztem słowa ściśle.

I wtedy kształt żywego ciała
W nieład rozpadnie się plugawy,
Ta strofa, zwarta, zwięzła, cała,

Nieporuszona będzie stała
W zimnym, okrutnym blasku sławy.

Smutku! Uśmiechu! Melancholio!
W bęben żałobny bije gloria...
I smutnie brzmi: "Dum Capitolium ..."12
I śmieszne jest: " Non omnis moriar"13

Julian Tuwim, *Do losu*, [w tegoż:] *Wiersze 2*, Warszawa 1986.

Podaj, jaki motyw łączy utwory Horacego i Juliana Tuwima. Wyjaśnij, czy został on zrealizowany w taki sam sposób w obu tekstach.

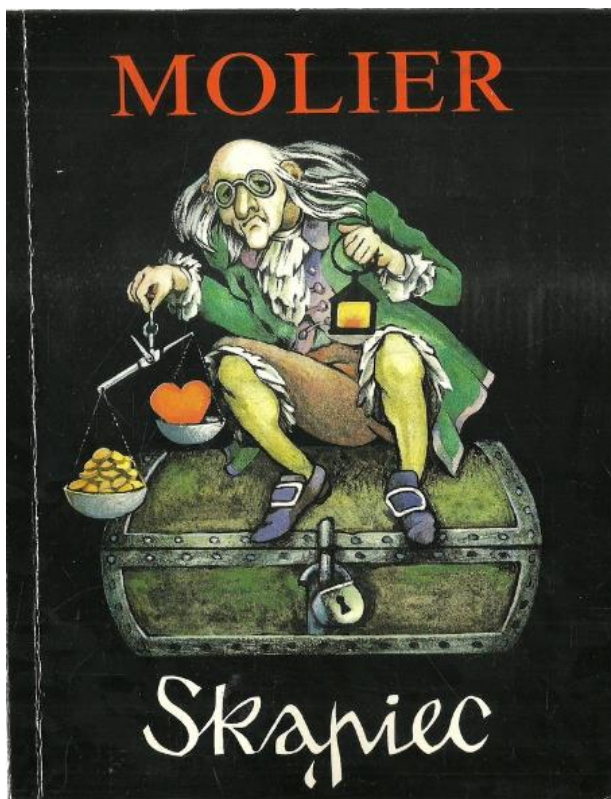
Motyw:

Wyjaśnienie:

.....
.....
.....

Zadanie 9. (0-2)

Zapoznaj się z okładką książki *Skąpiec* Moliera.

Molier, *Skąpiec*, opracowanie graficzne
Krystyna Gorecka-Wencel, Warszawa 1994.

¹² Na Kapitol...

¹³ Nie wszystkim umrę...

Wyłumacz tytuł tragikomedii Moliera „Skąpiec”, odnosząc się do znaczeń dosłownych i metaforycznych ukazanych na okładce książki. Odwołaj się do co najmniej dwóch elementów uchwyconych przez ilustratora oraz znajomości treści lektury.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 10.

Zapoznaj się z poniższym fragmentem tekstu Aliny Witkowskiej i Ryszarda Przybylskiego o jednym z utworów literackich.

Dramat ten, [...] spełnia sformułowane tam postulaty: daje wizerunek epoki i romantyczną syntezę losów pokolenia powstańczego. Wprawdzie zgodnie z podtytułem *Spisek koronacyjny* utwór traktuje o mało znanym epizodzie konspiracji Królestwa Kongresowego, związanym z projektem zamachu na cara Mikołaja I podczas koronacji na króla Polski w maju 1829 roku w Warszawie, ale zarysowane konflikty postaw oraz główne postaci sceny historycznej, wyprowadzone w *Przygotowaniu* z diabelskiego kotła, dają się w pełni odnieść do powstania listopadowego.

Alina Witkowska, Ryszard Przybylski, *Romantyzm*, Warszawa 1997.

Zadanie 10.1. (0-1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Utwór, o którym mowa w przytoczonym fragmencie tekstu Aliny Witkowskiej i Ryszarda Przybylskiego to

- A. *Balladyna*
- B. *Pan Tadeusz*
- C. *Dziady część III*
- D. *Kordian*

Zadanie 10.2. (0-1)

Wyjaśnij, o jakim zarysowanym konflikcie postaw jest mowa we wskazanym przez ciebie utworze. W odpowiedzi przywołaj sytuację z lektury.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 11. (0-1)

Przeczytaj fraszkę Jana Kochanowskiego *O żywocie ludzkim* oraz fragment powieści *Lalka* Bolesława Prusa.

Tekst 1.

Jan Kochanowski
O żywocie ludzkim

Fraszki to wszystko, cokolwiek myślemy,
Fraszki to wszystko, cokolwiek czyniemy;
Nie masz na świecie żadnej pewnej rzeczy,
Próżno tu człowiek ma co mieć na pieczy.
Zacność, uroda, moc, pieniądze, sława,
Wszystko to minie jako polna trawa¹⁴.
Naśmiawszy się nam i naszym porządkom,
Wemkną nas w miasek, jako czynią łątkom¹⁵.

Jan Kochanowski, *O żywocie ludzkim*, [w:] tenże, *Fraszki*, Wrocław 1998.

Tekst 2.

Bolesław Prus
Lalka (fragment)

- Hi! Hi! Hi! dokąd wy jedziecie, podróżni?... Dlaczego narażasz kark, akrobato?... Co wam po uściskach, tancerze?... Wykręca się sprężyny i pójdziecie na powrót do szafy. Głupstwo, wszystko głupstwo... A wam, gdybyście myśleli, mogłoby się zdawać, że to jest coś wielkiego!...

¹⁴ *Wszystko... minie jako polna trawa* — W Księdze Izajasza czytamy: „Wszelkie ciało to jakby trawa, a cały wdzięk jego to niby kwiat polny. Trawa usycha, więdnie kwiat” (Iz 40:6-7)

¹⁵ *Wemkną nas w miasek, jako czynią łątkom* — wsadzą nas do worka jak kukielki (marionetki) po przedstawieniu.

Po takich i tym podobnych monologach szybko składał zabawki i rozdrażniony chodził po pustym sklepie, a za nim jego brudny pies.

„Głupstwo handel... głupstwo polityka... głupstwo podróż do Turcji... głupstwo całe życie, którego początku nie pamiętamy, a końca nie znamy... Gdzież prawda?”

Bolesław Prus, *Lalka*, t.1. Warszawa 1991.

Rozstrzygnij, czy koncepcja życia człowieka ukazana w obu utworach jest podobna czy różna. Uzasadnij swoją odpowiedź, odwołując się do obu przytoczonych tekstów.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 12. (0-1)

Zapoznaj się z poniższymi tekstami.

Tekst 1.

Adam Asnyk

Do młodych (fragment)

Ale nie depreczcie przeszłości ołtarzy,
Choć macie sami doskonalsze wzniesć:
Na nich się jeszcze święty ogień żarzy,
I miłość ludzka stoi tam na straży,
I wy winniście im cześć!

Tekst 2.

Eliza Orzeszkowa

Gloria victis¹⁶

... Wiatr prędko już nie płakał. Kryształowe ciało jego wstawać zaczęło nad wzgórzem mogilnym i coraz wyższe, silniejsze, potężniejsze, rosło.

Wstawał i na kształt powiewnej kolumny wzrastał do wierzchołków drzew, wysoko nad ich wierzchołki, jeszcze wyżej, cały w gniewnym szumie podnoszących się znad ziemi skrzydeł, w zawierusze włosów rozciągających się naokół olbrzymią siecią pajęczą, świecąca szklistym szronem. Aż, niebotyczny, wzdęty, niezliczonymi odbiciami gwiazd roziskrzony, roztoczył skrzydła latawca-olbrzymia, na las cały rzucając okrzyk:

— Gloria victis! (...)

¹⁶ *Gloria victis* – chwała zwyciężonym

Zdumiewały się, wołania tego słuchając pola, wody, lasy, wsie i miasta, zdumiewała się kula ziemską i kula powietrzna, w zdumieniu zapytując, kto nad światem głosi tę ogromną, niesłychaną, tę fantastyczną, niespodziewaną nowinę! Czy baśń dostała skrzydeł i nocami poczęła światu przedziwne rzeczy opowiadać? Czy tak wołają duchy strącone z planet innych? Czy senne rojenia? Zjawy bezcielesne? Złudy? I zaliż przemienienie świata głos ten zwiastuje lub jego skończenie?

A wiatr prędko od nieznanej, bezimiennej, wielkiej mogiły leśnej leciał i leciał, niosąc i niosąc w przestrzeń, w czas, w pamięci, w serca, w przyszłość świata triumfem dalekiej przyszłości rozbrzmiewający okrzyk:

— Gloria victis!

Eliza Orzeszkowa, *Gloria victis*

Na podstawie obu powyższych tekstów określ stosunek twórców literatury II połowy XIX wieku do ideałów głoszonych przez pokolenie romantyków.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 13.

Przeczytaj poniższy fragment powieści *Potop* Henryka Sienkiewicza.

Mości panowie! Na cześć onych pokoleń! Niechże im Bóg błogosławi i pozwoli ustrzec tej spuścizny, którą im odrestaurowaną naszym trudem, naszym potem, naszą krwią zostawujem. Niech, gdy ciężkie czasy nadejdą, wspomną na nas i nie desperują nigdy, bacząc na to, że nie masz takowych terminów, z których by się *viribus unitis*¹⁷ przy boskich auxiliach¹⁸ podnieść nie można.

Henryk Sienkiewicza, *Potop*, Warszawa 1966.

¹⁷ *viribus unitis* - zjednoczonymi siłami

¹⁸ *auxiliach* - pomoc

Zadanie 13. (0-1)

Wyjaśnij, odwołując się do powyższego fragmentu wypowiedzi Zagłoby oraz znajomości całego utworu Sienkiewicza, jak rozumiesz sens zdania: „Potop” realizuje ideę dla pokrzepienia serc.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 13.2. (0-1)

Uzupełnij tabelę. Wpisz nazwy dwóch środków językowych charakterystycznych dla stylu retorycznego w powyższym fragmencie przemówienia Zagłoby i każdy z nich zilustruj przykładem.

Nazwa środka językowego charakterystycznego dla stylu retorycznego	przykład z tekstu

Zadanie 14. (0-1)

Przeczytaj podany końcowy fragment powieści *Przedwiośnie* Żeromskiego. Co na temat przekonań i życiowych wyborów Cezarego Baryki mówi scena finałowa utworu? Wyjaśnij jej znaczenie dla procesu dojrzewania głównego bohatera.

Był pierwszy dzień przedwiośnia. [...] Tego dnia właśnie od Nowego Świata przez Plac Trzech Krzyżów ciągnęła wielka manifestacja robotnicza w stronę Belwederu. Bezrobotni wskutek fabrykanckiego lokautu, strajkujący wskutek drożyzny i niemożności wyżycia z płacy zarobkowej tak nędznej, jaka była ich udziałem – i uświadomieni komuniści. Ci trzymali prym, młoda gwardia, a raczej Awangarda Sowietów. [...] Manifestacja wyszła nagle z placu i ruszyła pod Belweder.

W pierwszym szeregu znacznego tłumu szli ujawniwszy się pod ręce ideowi przedstawiciele, między innymi Lulek i Baryka. Baryka w samym środku, ubrany w lejebik¹⁹ żołnierski i czapkę żołnierską. - Śpiewali...

Właśnie konna policja pokazała się w jednej z ulic poprzecznych. Oficer na pięknym koniu, w płaszczu gumowym spiętym na piersiach, w skokach konia i lansadach przejeżdżał obok tłumu szarego i rudego, który się ściskał i zbijał w jedno ciało. Oficer przypatrywał się pilnie ideowcom. Specjalnie pilnie temu w czapce żołnierskiej. [...]

Baryka wyszedł z szeregów robotników i parł oddzielnie, wprost na ten szary mur żołnierzy – na czele zbiedzzonego tłumu.

Stefan Żeromski, *Przedwiośnie*, Wrocław 1982.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 15. (0-1)

Zapoznaj się z poniższymi tekstami kultury.

Krzysztof Kamil Baczyński
Mazowsze (fragmenty)

[...]

A potem kraju runęło niebo.
Tłumy obdarły z serca i z ciała,
i dymił ogniem każdy kęs chleba,
i śmierć się stała.

Piasku, pamiętasz? Krew czarna w supły
związana — ciekła w wielkie mogiły,
Jak złe gałęzie wiły się trupy
dzieci — i batów skręcone żyły.

Piasku, to tobie szeptał leżąc,
Wracając w ciebie krwi nicią wąską,
dzieci, kobiety, chłopcy, żołnierze:
„Polsko, odezwij się, Polsko”.

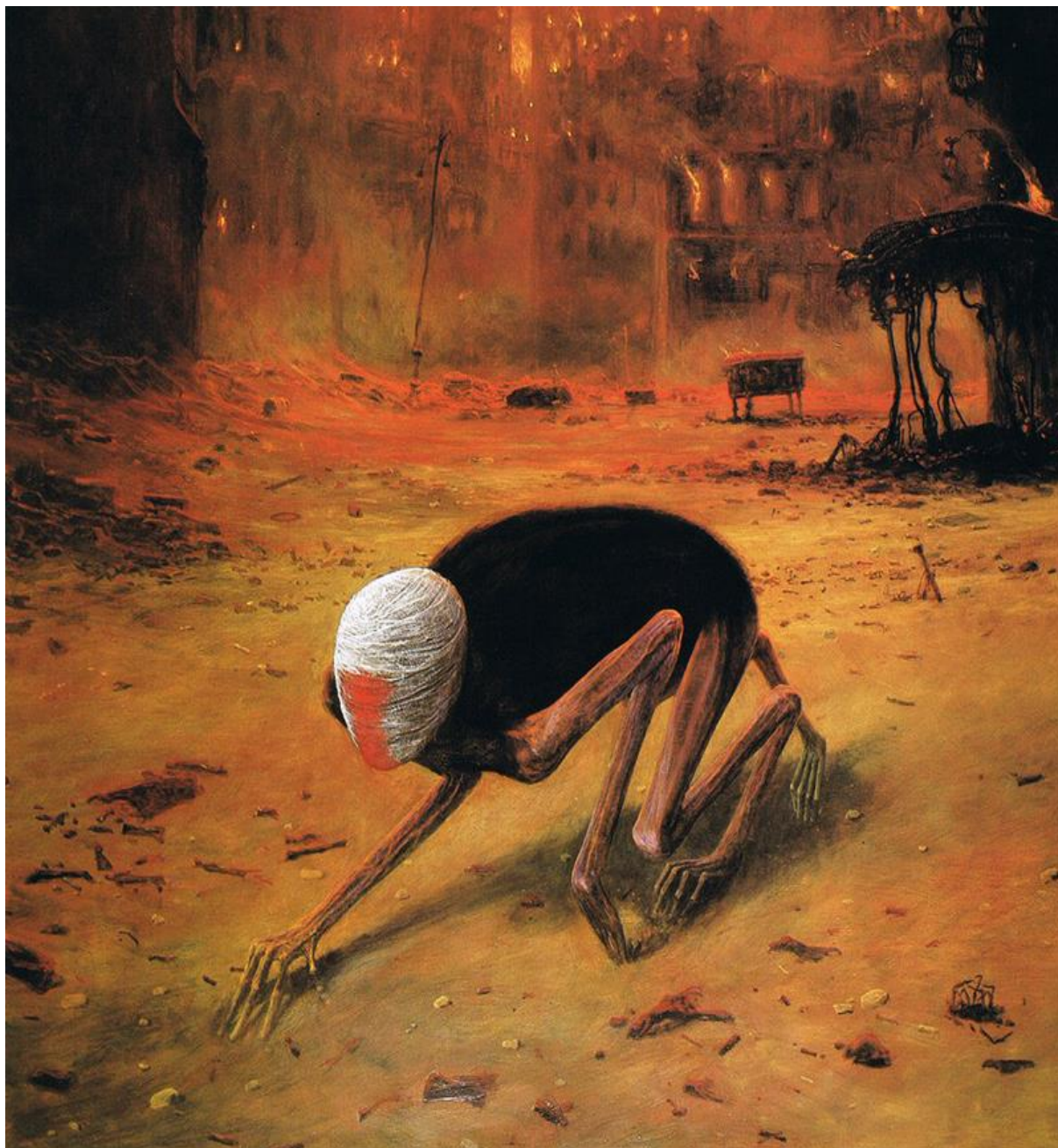
¹⁹ *Lejebik* – górna część munduru

Piasku, pamiętasz? Wisło, przepłyniesz
szorstkim swym sukniem po płaszczu plemion.
Gdy w boju padnę — o, daj mi imię,
moja ty twarda, żołnierska ziemi.

26 VII 1943 r.

Krzysztof Kamil Baczyński, *Mazowsze*, [w tegoż:] *Wybór poezji*, Wrocław 1989.

Zdzisław Beksiński
Pełzająca śmierć

1980, olej na płótnie, Muzeum Historyczne, Sanok

Oceń prawdziwość podanych twierdzeń w odniesieniu do wiersza Krzysztofa Kamila Baczyńskiego oraz obrazu Zdzisława Beksińskiego. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Oba teksty kultury przywołują tendencje katastroficzne.	P	F
2.	W obu występuje upersonifikowana śmierć.	P	F
3.	Z wiersza Krzysztofa Kamila Baczyńskiego i z obrazu Zdzisława Beksińskiego wynika, że przedstawiona sytuacja ma miejsce podczas II wojny światowej.	P	F

Zadanie 16.

Przeczytaj poniższy tekst.

Wisława Szymborska

Cebula

Co innego cebula.
Ona nie ma wnętrzości.
Jest sobą na wskroś cebula
do stopnia cebuliczności.
Cebulasta na zewnątrz,
cebulowa do rdzenia,
mogłaby wejrzeć w siebie
cebula bez przerażenia.

W nas obczyzna i dzikość
ledwie skórą przykryta,
inferno²⁰ w nas interny,
anatomia gwałtowna,
a w cebuli cebula,
nie pokrętne jelita.
Ona wielekroć naga,
do głębi itympodobna.

Byt niesprzeczny cebula,
udany cebula twór.
W jednej po prostu druga,
w większej mniejsza zawarta,
a w następnej kolejna,
czyli trzecia i czwarta.
Dośrodkowa fuga²¹.
Echo złożone w chór.

Cebula, to ja rozumiem:
najnadobniejszy brzuch świata.
Sam się aureolami

²⁰ *Inferno* - piekło

²¹ *Fuga* – wielogłosowa forma muzyczna zbudowana na zasadzie powtórzeń

na własną chwałę oplata.
W nas – tłuszcze, nerwy, żyły,
śluzy i sekretności.
I jest nam odmówiony
idiotyizm doskonałości.

Wisława Szymborska, *Cebula*, [w teście:] *Wielka liczba*, 1976

Zadanie 16.1. (0-1)

Wyjaśnij, na czym polega koncept w wierszu *Cebula* Wisławy Szymborskiej.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 16.2. (0-1)

Jaką koncepcję dotyczącą natury człowieka można odnaleźć w wierszu *Cebula*?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)

